

Franckesche Stiftungen zu Halle

Der beeden berühmten holländischen Theologen, D. Campegii Vitringä und D. Johann Meyers verschiedene Gedanken über die letzte Weissagungen Ezechiels ...

Metzler, Johann Benedict

Frankfurt und Leipzig, 1760

VD18 1318590X

Caput III.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-213055

CAPUT III.

Prophetiæ, quæ passim de domo Domini ejusque ministerio futuro occurrunt, de materiali Templo & externo cultu explicari nequeunt, cum istius perfectio statui Ecclesiæ istius temporis non conveniant.

Cum olim Templum esset domus & palatium DEI, in quo tanquam Rex in throno præsentiam suam manifestabat, ab eo initium faciemus. Hic autem non possumus intactum relinquere locum Jes. 66, 1. *Sic dixit Dominus; Cæli sunt thronus meus, & terra scabellum pedum meorum: quæ ergo domus, quam ædificabitis mihi, & quis locus quietis meæ?* Postquam propheta superioribus capitibus prolixè commemorasset spiritualia & corporalia beneficia ultimis temporibus expectanda, animos Israelitarum abducere studet ab externo & carnali cultu, cum ostendit, Deum non in templis manu factis habitare, sed in contritis spiritu. Abarbenel *quæst.* 1. ad hoc caput Jesaiæ, dubium movet, qui sensus sit hujus interrogationis, *quæ domus, quam ædificabitis mihi?* similem quidem orationem inveniri 2 Sam. 7, 5-7. postquam David petiisset Templi ædificationem v. 2. sed in præcedentibus verbis Jesaiæ nullam mentionem de Templo esse factam, ut Deus hoc Israelitis inculcare necesse haberet? Respondet, Deum in præcedente Parascha plura bona promississe, nempe hæreditatem ter-

ræ, benedictionem proventuum, longitudinem dierum, multitudinem gaudii, perpetuitatem pacis, tranquillitatem ac securitatem in seculum. Ne autem cogitarent, Deum liberaturum Israellem & in terram reducturum, eo fine, ut sibi struerent domum sanctuarii, & ut esset Hierosolyma locus quietis suæ, ideo dixisse, summum Deum non opus habere loco, nec habitare in domo, coll. 1. Reg. 8, 27. sed hunc esse scopum liberationis, ut misericordiam exhiberet Israeli, sicut ait v. 2 *ad hunc vero respicio, ad miserum, & contritum spiritu, & timentem sibi super verbo meo.* Neque Deus ante cultum Mosaicum ullam locorum differentiam fecit. Adde, quod Maim. *More Neb. Par. 3. c. 45* dicat, *Veteres idololatræ templa extruebant stellis, hinc nos iussi Templum ædificare DEO.* Quam bene vel male hoc dicat, jam non examinabimus.

II. Secundum argumentum desumimus ex Jer. 3, 16. *Tum non dicent amplius, Arca fœderis Domini, non veniet in animum, neque recordabuntur ejus, neque recensent, neque fiet* (reparabitur) amplius. Cum tamen arca olim præcipuis instrumentis Tabernaculi & Templi annumeraretur, & Exod. 25, 10 primo ac præcipue structura arcæ mandata. Ita Abarbenel ad 2 Sam. 7, 2. Quamvis illic etiam altare, candelabrum ac mensa, reliquaue instrumenta darentur; *arcæ* tamen mentionem facit, quia præcipuum instrumentum erat, & ipsissima san-

sanctitas: Idem ad 1 Reg. 6. arca erat unicum instrumentum, cujus similitudinem non fecit Salomo, sed ea contentus erat, quæ a Mose facta in deserto. Cum ergo arca non semper fuerit in Ecclesia, sed populo Israelitico ex Ægypto egresso demum concessa, & cum destructione primi Templi amissa, nec sub Novo fœdere reparanda, utpote cujus nec usus nec necessitas futura, quid manifestius est, quam cultum ceremonialem tempore Messiae fuisse abrogandum, utpote cujus anima quasi & centrum erat arca? Ne jam dicam, quod Maje-monides loco citato, alique arcam a DEO Israelitis indultam esse statuunt, ut ab idololatria eos arceret.

III. Tertium argumentum ducimus ex loco Zach. 14, 20. 21. ubi omne discrimen vasorum sacrorum & profanorum dicitur cessaturum. Cum enim olim in rebus sacris varii essent gradus sanctitatis, & ollæ, in quibus victimarum carnes coquebantur, sanctitatis gradu longe inferiore essent, quam phialæ aureæ & argenteæ, quibus utebantur ad offerendam similam & oleum, ad fundendum sanguinem victimarum circa altare, atque ad vinum & suffitum, hic tamen ollæ & vasa infimæ sanctitatis dicuntur futura, sicut phialæ aureæ & argenteæ pretiosissimæ & sanctissimæ. Et cum nihil sanctius esset lamina aurea, summi Pontificis fronti imposita, cui insculpta e-

rant

M 4

rant hæc duo vocabula *sanctitas Domini*, tintinnabula tamen, quæ dependent de collis equorum, quibus adscendent ad feriandum festum Tabernaculorum, dignitate & sanctitate similia erunt summi Pontificis laminæ aureæ. Abarbenel docet, tantam fore sanctitatem & humiliationem populorum coram Domino, ut homines Hierosolymam adscensuri non solum ore suo invocent nomen Domini, sed etiam tintinnabulis equorum insculpant hæc verba, *sanctitas Domini*, atque ita testatum faciant, se esse e numero feriantium festum Tabernaculorum; & propter multitudinem populorum multiplicatum iri sacrificia & ollas in domo sanctuarii; si autem ollæ, quibus coquant in sanctuario, non sufficerent, totam Hierosolymam eis futuram esse in sanctuarium, sicut dicitur vers. 21. *Et erit omnis olla in Hierosolyma & in Iebuda sanctitas Domini Zebaoth.* Sed quomodo omnes ollæ in Jerusalem & Iuda consecrandæ erunt Domino? sic enim nullas habebunt in usus suos? Hæc ergo & alia docent, verba illa non proprie, sed figurate esse intelligenda. *Et non erit amplius mercator in domo Domini in die illo.* Abarbenel: *Non erit amplius homo in Jerusalem negotiator; qui vendat carnem ad comedendum ex ollis, quia omnia erunt sancta*, coll. Ies 23, 8. Eadem est interpretatio Grotii. Alii: non erit amplius *Cananeus*, profanus & impius in domo DEI, quæ congregatio sanctorum erit. R. Joseph Kimchi, Davidis

dis pater, *Cananaeum* vertit, & intelligit Gibeonitas, quod illi non amplius caedendis lignis & hauriendis aquis inservituri sint in domo Domini (sicut olim Jos. 9, 27.) eo quod multi ex magnatibus gentium sponte servituri sacerdotibus, coll. Jes. 66, 21. (Ast ibi dicuntur gentiles ipsi sumendi in sacerdotes.)

IV. Quartum argumentum suppediant *sacrificia*, quibus sub glorioso regno Christi locus esse nequit, quia pertinent ad *statuta non bona* Ezech. 20, 25. Ipsi Hebraeorum Doctores, quando exponunt locum Jer. 7, 22 fatentur, Israelitis ex Aegypto egressis nullum esse praecipuum datum de sacrificiis, sed de credendis duntaxat & faciendis: at vero post fabricationem vituli Exod. 22, data esse praecipua de oblationibus & holocaustis. Vide sis Abarben. ad h. l. & R. Salomonem ac R. Mosem Gerund. ad Levit. 9, 2. Exod. 29, 1. Majemonides *More Neb. Par. 3. cap. 32.* preces, meditationem legis, similiaque pietatis officia statuit esse consilii divini primum intenti & per se praescripta, ideoque omnibus locis ac temporibus observanda; sed sacrificiorum jura esse consilii secundum intenti, non autem propter se sanctificata, quod probat ex 1 Sam. 15, 22. Ps. 50, 8, 9. Jes. 1, 11. Jer. 7, 22. 23. Et R. Schem Tob ad praememoratum locum *Moreb* adnotavit: *Hac est opinio Maimonidis de sacrificiis: Propterea jussit ea DEUS, quia illis assueti evant idola.*

lolatræ, & illic impossibile erat abjicere ea, quibus erant assueti: ideoque tamdiu jussit offerre sacrificia, donec deleteretur idololatriæ memoria de mundo. Valeant hæc Judæorum testimonia, quantum possunt, contra Judæos perpetuam sacrificiorum futuro tempore urgentes. Nec desunt vaticinia, quæ sacrificia illa desitura prædixerint Dan. 9, 27. Adde ea, quæ supra Sect. 2. cap. 4 citavimus ex Kimchio, tempore futuro non amplius esse ea omnia, quæ Moses præcepit, custodienda.

V. Quintum argumentum petimus a conditione *Sacerdotum & Levitarum*. Nam secundum legem Moſis ſacrificare ſoli Aharonis poſteritati conceſſum, idque non niſi in ſolo patrio. Jam vero Pf. 110 promittitur Rex per totum terrarum orbem dominaturus, qui Rex idem ac Sacerdos in perpetuum futurus eſſet, idque ad inſtar Melchizedeci. Pfalmum hunc de Meſſia agere, Talmudici ſalique Hebræorum Doctores quam plurimi nobiſcum aſſerunt. Vide *Medraſch Tillim* in Pfalm 2, 7. *Bereſchit Rabba* ſuper Genef. 14, 18. Meſſias autem non eſt ex tribu Levi, cui ſacerdotium eſt aſſignatum, ſed ex tribu Juda, cui non licuit ſacerdotio fungi 2 Par. 27, 18. Et de futuro tempore prædixit Jeſaias cap. 66, 21. *Et etiam de iis ſumam in ſacerdotes, in Levitas; inquit Dominus.* De quibus? vel de gentibus, vel de reliquis Iſraelitis ex omnibus tribubus, vel de
utris-

utrisque. De iis enim sermo in præcedentibus. Abarbenel *quæstione* 4. capiti 66 Jesaiæ præmissa hoc dubium mover: Si hoc dicat de gentibus, quod ex iis accepturus sit sacerdotes & Levitas in domo Domini, sicut Interpretes exponunt, aut si de ipsis Israelitis ex captivitate reversuris hoc intelligat, quod scilicet ex singulis tribubus aliquos accipiet in sacerdotes & Levitas, erit hæc profecto absque omni dubio magna mutatio in lege Dei, qui elegit tribum Levi ad ministrandum sibi, & ad benedicendum nomine suo, sed *alienus* vel *extraneus* accedens morietur. addit Jer. 33, 17. 20-22. Responder autem, ex istis filiis Israelis, quos adducent e terris longinquis, accipiet etiam sacerdotes ac Levitas, nempe ex illis, qui erunt ex familia sacerdotali & Levitica. Hoc est effugiur. Abarbenelis. Nam in textu agitur de gentibus & de Israelitis promiscue, non tantum de tribu Levi. Ideo recte R. Salomo ait: *e gentibus adducentibus eos, & ex adductis (Israelitis) accipiam sacerdotes & Levitas.*

VI. Sexto loco urgemus, quod ultimis temporibus *in medio terræ Ægypti altare Domini futurum* Jesa. 19, 19. cum olim nefas esset sacrificia offerre in altari extra Hierosolymam posito. Quærunt Interpretes, ad quod tempus illustrissimum hoc vaticinium sit referendum? & quinam illi sint *Domini duri, & Rex crudelis*, qui in Ægyptios dominaturus v. 4. Plerique
Hæ.

Hebraei intelligunt Sanheribum, quibus calculum suum adjecit Grotius. Abarbenel autem docet a Sanheribo, Nebucadnezare, Alexandro, Mac. Antiocho & Romanis quidem subjugatam esse Ægyptum, sed in illorum tempora non quadrare, quæ hic prædicta sunt, non vl. 5-9. nec 16. 17. multo minus vl. 18. usque ad finem capitis, nempe quod quinque civitates in Ægypto lingua sancta confessuræ sint Dominum, eique juramento se obstricturæ, & altare structuræ in medio terræ suæ. Hæc omnia, inquit, sunt *substantialia Legis*. Refert porro, in *Mass. Menachoth* Rabbinos altare Domini intellexisse de altari Oniæ filii Simeonis justī, & nonnullos ex illis voluisse, eum obtulisse holocausta idolis; alios asseruisse, ea obtulisse summo Numini. Sed neutram sententiam esse admittendam; quia, si obtulerit sacrificia idolis, id nequaquam intenderit hic propheta; & si vel vero Deo obtulisset, oblatio tamen facta fuisset extra terram Canaan & Templum, ideoque nihil boni ex eo fuisset exspectandum, quod tamen hic promissum. Addit, nec temporibus Sanheribi, nec sequentibus temporibus, quibus Ægyptus ab aliis devastata, convenire quæ hic habentur vl. 23-25. indeque concludit, tempore futuro hanc prophetiam demum esse implendam.

VII. Non possum quin adjungam & in compendium redigam eruditam Abarbenelis inter-

terpretationem hujus difficillimæ prophetiæ, ut simul convincantur alii Judæi ex sacro hoc textu, & auctoritate tanti inter ipsos viri. Ita enim pergit ad comma 18. Quia tunc terra plena erit cognitionis Domini, & in omni loco suffitus adferetur nomini meo Mal' 1, 11. sicut a Zephania prædictum cap. 3, 9. Nam tunc vertam ad populos labium purum &c. ideo hic Jesaias vers. 18. *In die illo erunt quinque civitates &c.* Cum enim Mitrajim & Canaan essent fratres Genes. 10, 6. ideo, ut ostendat, inter Ægyptum & terram Judæ fore amorem ac fraternam societatem, inquit, quinque urbes loquentur labio Canaan, quandoquidem unum eis labium & eadem verba erunt (Gen. 11, 1.) non quinque duntaxat, verum etiam reliquæ urbes, sed in tota terra Ægypti quinque se consociabunt, ad instar quinque digitorum manus, propter mutuam amorem etiam in negotio religionis, & juramento sese obstringent, se domino servituras & in eum credituras. Quod si una ex illis civitatibus fidem in Deum denegaverit, eam devastabunt, eritque tumulus perpetuus, nec unquam restaurabitur: hinc ait, *dicetur uni*, i. e. erit *urbs destructa* & desolata, eritque *una*, i. e. sola, a reliquis separata. Ad divulgandam autem fidem suam exstruent *altare in medio terræ Ægypti*, & statuent apud terminum ejus Domino vs. 19. in signum & testimonium, se credere in Dominum, & divinitatem ejus admittere vs. 20. idque quia
clama-

clamabunt ad Deum tempore belli hostium Nazarenorum, qui eos oppriment; tunc Deus O. M. eis mittet Salvatorem ac Principem, ad eos eripiendum, qui est Rex Messias, Nazarenos illos profligaturus ac vastaturus. Ideo cognoscetur Dominus ab Ægyptiis vers. 21. qui vovebunt vorum Domino, & facient sacrificium ac mincham, *sive in Jerusalem, sive in altari suo.* Et percutiet Dominus Ægyptum vs. 22. Hæc plaga eis forte obtinget, quod non ascenderint ad festum Tabernaculorum, quemadmodum Zach. 14. 18. 19. convertent se tamen ad Dominum, qui exorabitur illis, & sanabit eos. Et quis novit, an non in Ægypto quinque duntaxat civitates futuræ sint, quæ primum admittent veram religionem divinam, quarum una ab antiquo nominata fuerit *ir habaves* i. e. juxta Targum Jonat. *civitas domus Solis*, quæ destruenda, quod illic *Solem* coluerint, ita ut istæ quinque civitates exstruant altare, Dominumque cognoscant ac colant, reliquæ autem urbes, quæ hoc exemplum non imitabuntur, percutiantur, quæ tamen quoque convertentur ad Dominum, qui eis tunc exorabitur. Vers. 23. licet Ægyptii & Assyrii olim fuerint inimici, tunc tamen inter eos erit amor, pax & fraterna societas, ideoque erit semita ex Ægypto in Assyriam, & colent Ægyptii summum Numen *cum Assyriis*; ~~non~~ loco *cum dy* posito. De quo cultu locutus fuerat vs. 21. *facient sacrificium* &c. vers. 24. 25. in die illo erit
Israel

Israel *trina* Aegypto & Assuri, q. d. ideo tres illi erunt benedictio in medio terræ. Aegyptus enim & Assur cum Israele consociabuntur in vera fide. Concludit Abarbenel, ex hisce animadverti posse rei veritatem, in hac prophetia contentam, futurum scilicet esse, ut Aegyptus & Assur tota terra orientalis, post vindictam divinam ab eis sumendam, ad verum Deum convertantur, & fidei ejus veritatem cognoscant, Edomum autem, eo quod sit caput hostium in captivitate Israelis, ab hoc beneficio dixit esse excludendum, & hoc vidisse Danielem cap. 7, 7 seq. ubi de quarta bestia. Quis non mecum admiretur doctam hanc expositionem, si modo per *Edom* & *Nazarenos* intelligas partem Nazarenorum, Romam, & Romanum Edom, sive Antichristum. Nec tamen ideo eum rem acu tetigisse dico, quod hic mihi suffus examinare non licet. Ad institutum nostrum hæc sufficiant.

VIII. Cum autem ad v. 22. mentionem injecerit vaticinii Zachariæ cap. 14, 16-19. in quo dubia quædam occurrunt, non pigebit ejus mentem ad h. l. quoque adscribere. V. 16. *Omnis residuus* ex isto bello v. 12-14. revertetur ad Dominum, & adscendet de anno in annum Hierosolymam, ad adorandum Regem Dominum Zebaoth, Regem Messiam, de quo sermo psal. 2, 6. Psal. 72, 11. propter ejus perfectionem & miracula, quæ patrabit. Quod
fi